

Haagse avonturen tijdens het Wirtschaftswunder

Schrijver Hein van der Hoeven en schilder Diederik Gerlach maakten samen 'Het leven is snel genoeg', een boek waarin aan de hand van twaalf schilderijen twee verhalen worden verteld tegen de achtergrond van het Duitse Wirtschaftswunder.

Door Casper Postmaa

De naoorlogse periode van wederopbouw had ook een Duitse variant, die als het Wirtschaftswunder een belangrijke plaats zou innemen binnen de geschiedschrijving van de Bondsrepubliek. Een wonder dat overigens alleen West-Duitsland ten deel viel, want de DDR moest nog tot de val van de Muur wachten voordat het van eenzelfde voorspoed mocht proeven.

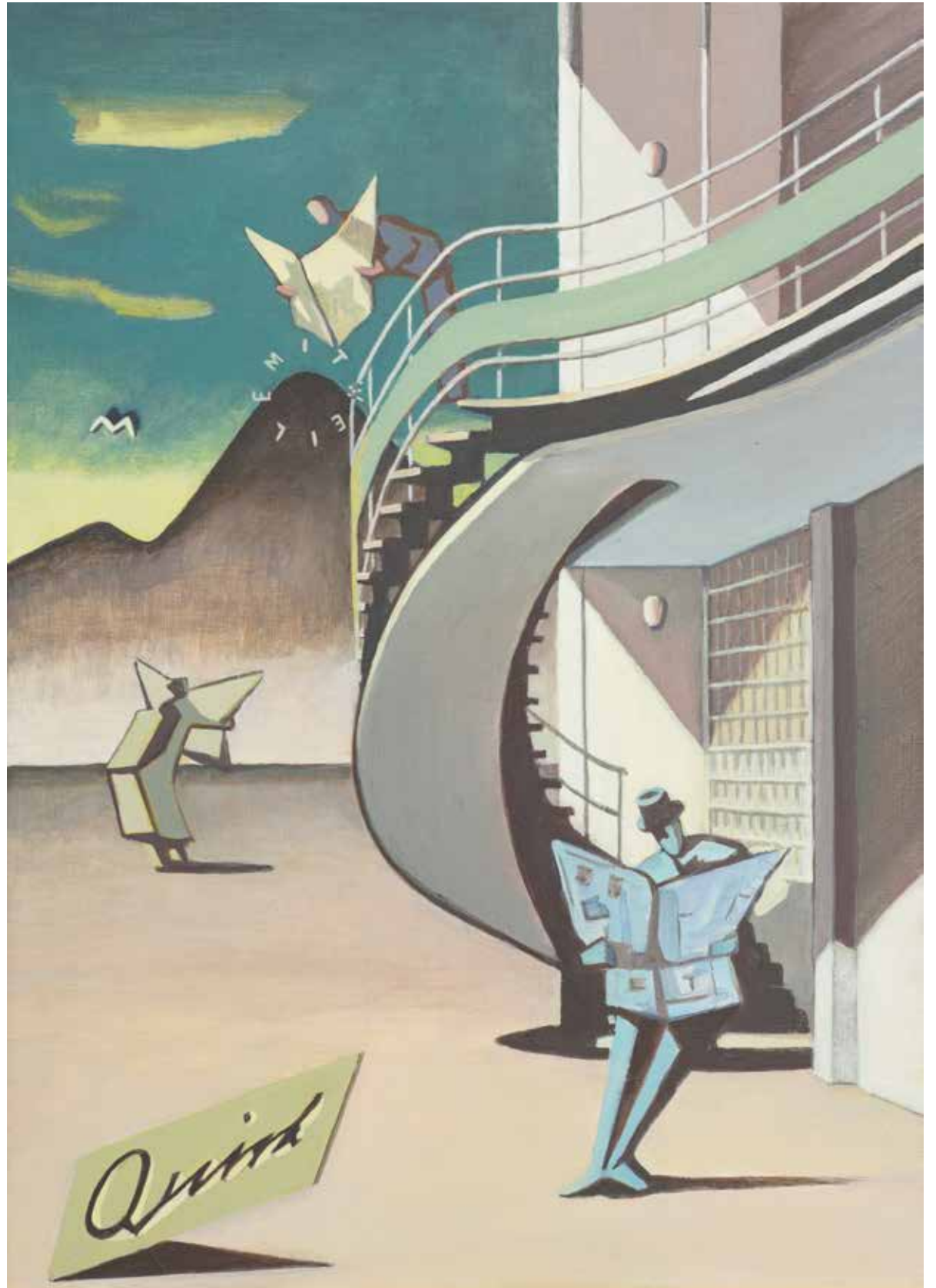
Kees van Kooten en Wim de Bie bezongen het tijdperk waarin de nu zo vervloekte baby-boomers opgroeiden in 'Toen was geluk heel gewoon'. Het belicht vooral de eerste jaren na de oorlog met zijn schrille gezelligheid 'onder Drees', met de snorrende kolenkachel en lange vingers bij de thee. Van al die innige gelukzaligheid die later aan die jaren werd toegeschreven was toen nog weinig te merken. Het geluk van de wederopbouw was vooral gesublimeerde armoede. Onze burens in het oosten deden het in diezelfde tijd verrassend beter dankzij het door de minister van economische zaken Ludwig Erhard geïnitieerde Wirtschaftswunder. Het verslagen Duitsland had met zijn Autobahnen en succesvolle auto-industrie opeens de flair van een winnaar.

Dafje

Hadden die twee wat met elkaar te maken, wederopbouw en Wirtschaftswunder? Het is een kwestie van gevoel, de Duitse greep naar de macht op de ontluikende markt van het massaconsumptisme was meeslepender en voorzien van aansprekender iconen dan ons Dafje uit Eindhoven. Het vergelijken van de wijze waarop beide landen en culturen na de Tweede Wereldoorlog opkrabbelden gebeurt meestal met plaatjes van rokende schoorstenen in het Ruhrgebied, exportcijfers en historische beschouwingen, maar je kunt er ook verhalen over schrijven.

De Haagse auteur en oud-diplomaat Hein van der Hoeven (1951) deed dat op een bijzondere manier. Aan de hand van twaalf schilderijen en van kunstenaar Diederik Gerlach (1956) schreef hij twee novellen ('Het leven is snel genoeg' en 'De Hofmeister-knik') waarin beide werelden elkaar ontmoeten. Het idee kwam van Gerlach, die in zijn werk zwaar op de Duitse cultuur leunt en behalve in Den Haag ook in Berlijn een atelier heeft. Zijn intrigerende schilderijen zijn collages van herinneringen aan de jaren vijftig en zestig die meestal verwijzen naar Duitse onderwerpen. Vreemde, maar ook sfeervolle schilderijen die luchtspiegelingen zijn van een verleden dat zo nooit heeft bestaan. Als een soort lsd-trip avant la lettre.

De manier waarop Hein van der Hoeven de beelden in zijn vertellingen heeft verwerkt, is bijzonder. Het lijkt alsof hij het ontstaansproces heeft omgedraaid. Alsof de verhalen er eerst waren en Gerlach vervolgens de illustraties maakte. Het knappe aan de verteltrant is dat hij de trutigheid en de traagheid van de naoorlogse jaren omarmt zonder dat het in de verhalen aan vaart en spanning ontbreekt. Sterker nog, de vaak onbeholpen wijze waarop de jonge mannelijke hoofdpersonen met de normen van de nieuwe tijd omgaan vergroot de geloofwaardigheid van de bijna-complotten waarin zij verzeild raken.

'Eile mit Weile I' (2018). | Beeld: Diederik Gerlach

Een jongensboek voor volwassenen, zoiets. Want die gezapigheid heeft ook een schaduwkant. Onder het verguldsel van het Wirtschaftswunder komen beelden van de Koude Oorlog tevoorschijn. Spionnen dringen op de Raststätte het leven van Frans Neumann binnen, geld en geheimen verdwijnen, maar onze degelijke Frans laat zich niet verleiden. Hij verkiest uiteindelijk een meisje uit Den Haag boven de flamboyante Adèle in haar roomkleurige Karman Ghia.

Die sportwagen van VW (met een gewone Kever-motor van 30 pk onder de achterklep) is natuurlijk een niet te missen symbool van zijn tijd, maar daar blijft het gelukkig niet bij.

Borgward

Van der Hoeven strooit een confettiregen van authentieke details uit over de door hem bedachte verwickelingen tussen Den Haag, Duitsland en Wenen. In combinatie met de soms bedagde

toon ('Nadat hij opgehangen had, stak hij de brand in een sigaar') zet hij je als vanzelf op het spoor van het Duitse gevoel uit die dagen. Opel Rekord en Olympia herleven, evenals de al lang geleden verdwenen Borgward. Ernte 23 is de Duitse Caballero van die tijd, terwijl het verhaal 'De Hofmeister-knik' zich voor een belangrijk deel afspeelt

Een jongensboek voor volwassenen, zoiets

tegen het decor van het Steyr-Daimler-Puch-concern dat vanaf 1957 ook de zo geliefde bromfiets met het hoge stuur produceert die later, vooral in Den Haag, een cultstatus zou krijgen.

Zo kom je al lezende tot de conclusie dat er zelfs in 1961 en '62 nog geen be-

nul was van waar het met de samenleving naartoe zou gaan. Ook niet in de populaire cultuur die Van der Hoeven geraffineerd opneemt in zijn novelles. Het zijn de jaren waarin het romantische 'Stranger on the Shore' van Mr. Acker Bilk populair is en jonge Amerikaanse sterren als Bobby Vinton hits scoren met weke nummers als 'Roses are Red'.

Dat is het beeld dat oprijst uit 'Het leven is snel genoeg': de jaren zestig, dat is de Koude Oorlog, van de rest hebben we niets te duchten. Alleen in de Star-Club in Hamburg wisten ze in 1960 wel beter. Drie jaar later raasden The Beatles als een storm over Europa. De helden van Hein van der Hoeven konden hun Märklin-treinen en Faller-modelbouw-huisjes opbergen; het leven zou een stuk sneller worden.

'Het leven is snel genoeg', Hein van der Hoeven met schilderijen van Diederik Gerlach. Uitgever: In de Knipscheer. Prijs: € 22,00.